

Мирослав БАК

кандидат педагогічних наук,
здобувач НПУ імені М. П. Драгоманова

Ключові слова: людина, освіта, ін-формація, телекомунікаційні технології, дистанційна освіта, мультимедіа.

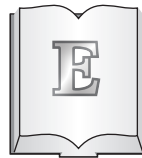
Інформаційні та телекомунікаційні технології вносять істотні корективи в розвиток світової освітньої системи. Перебуває у вирі цих освітніх процесів і сучасна Польща.

Найбільш істотних трансформацій польська освіта зазнала в царині запровадження нових організаційних форм навчання «на відстані». І хоча польські науковці й педагоги неоднозначно оцінюють систему існуючої в країні мультимедійної і дистанційної освіти, її позитивні надбання не викликають сумнівів. З огляду на це, Україна може запозичити досвід поляків не тільки щодо концептуального оформлення стратегій розвитку дистанційної освіти, але й їх реального впровадження у вітчизняну освітню систему. Стаття присвячена розгляду використання мультимедійної техніки і технологій в освітньому просторі сучасної Польщі.

УДК 371.3]:004.7(438)

**МУЛЬТИМЕДІА
В ОСВІТНЬОМУ
ПРОСТОРІ
СУЧАСНОЇ ПОЛЬЩІ**

© Бак М., 2015

Епоха інформаційної революції сформувала потребу радикальних освітніх інновацій, центральним сегментом яких є інформатизація освіти, впровадження медіаосвіти. Як вважає польський вчений Т. Гобан-Клас, медіазасоби стали не тільки одним з факторів сучасного світу, але й знаком нових часів, конститутивним елементом сучасних суспільств [1]. Статус людини під впливом медіазасобів суттєвою мірою було модифіковано. Тобто вони спричиняють інтенсивні зміни, що охоплюють своєю дією не тільки вимір технологій, але також і навчання. Природними та суспільними є взаємодія людей з новими медіа-засобами, так само як і взаємодія у реальному житті – таку гіпотезу висувують інші дослідники [2]. Не без причини А. Тоффлер стверджував у своєму творі «Третя хвиля», що медіа-засоби призвели до сформування нової суспільної якості, яка визначається як «третя хвиля або інформаційне суспільство». Н. Негропonte навіть стверджує, що «цифрового віку не можна затримати, тому що ми маємо закодовано у генах, що кожне покоління стає щоразу більш цифрове» [3].

Завдяки розвитку інформатики, комп'ютерних та телекомунікаційних технологій у

Польщі з'явилися нові організаційні форми «навчання на відстані», за українською термінологією – «дистанційної освіти». Згідно з польським дослідником М. Кубяком, «навчання на відстані є методом здійснення дидактичного процесу в умовах, коли вчителі та учні (студенти) знаходяться (часом значною мірою) далеко один від одного та не знаходяться в одному місті, використовуючи для передавання інформації, крім традиційних способів спілкування, також сучасні, дуже просунуті телекомунікаційні технології, передаючи голос, відео, комп'ютерні дані та друковані матеріали. Сучасні технології також надають можливість безпосереднього контакту у реальному часі між вчителем та учнем за допомогою аудіо- та відеоконференцій, незалежно від відстані, яка їх розділяє» [4].

Показова пропозиція *медіа-засобів*, що поширюється, та їх можливості щодо зміни психологічної парадигми реактивної людини з обмеженими можливостями на людину, яка активно перетворює реальність та інформацію про неї.

Слід зазначити, що мультимедійна освіта та «навчання на відстані» (дистанційне навчання) не є та не буде, всупереч загальній думці, традиційним загальноприйнятим у спеціалізованій літературі методом навчання-учіння, а є навчанням на базі дотеперішніх та перевірених рішень нової системи та процесу віртуальної освіти, зокрема і світової.

У підготовці оптимальних рішень аналізованих заходів у системі освіти у Польщі слід врахувати багато аспектів, тобто: опрацювання оптимальної стратегії розвитку освіти на відстані; методичні, пов'язані з сутністю системи та процесу навчання; вдосконалювання кваліфікації академічних вчителів та технічного персоналу; технологічні, які виражаються у прийнятті оптимальних технічних рішень, відповідних сучасним публічним послугам через систему освіти, та таких, що забезпечують оптимальне передання змісту занять; фінансові, що забезпечують необхідні засоби на кожному етапі прийнятого та реалі-

зованого проекту; юридичні, що полягають у визначенні формальних основ цієї освіти; організаційно-кадрові, сутність яких виражається повною реалізацією прийнятих рішень та ін.

Водночас у Польщі підготовлено концепцію, у якій містяться основні принципи аналізу проблем, що стосуються найважливіших питань, які необхідно з'ясувати на етапі створення відповідних стратегій розвитку освіти на відстані.

Основними питаннями у системі польської мультимедійної і дистанційної освіти є стратегічно-проблемні: яку прийняти модель мультимедійної освіти і «навчання на відстані» (дистанційного навчання), враховуючи потреби та можливості навчального закладу та його майбутніх студентів, а також досвід та доробок інших вищих навчальних закладів у Польщі та у світі; якою мірою прийняті моделі будуть узгоджені з баченням навчання АСП (*Академічні середовища Польщі*) та її завданнями, реалізованими в майбутньому у навчальних закладах; рівень створеної в Польщі системи мультимедійного дистанційного навчання та консультацій осіб з обмеженими можливостями та які установи це роблять.

Концепція охоплює зміну філософії освітньої діяльності Комунікаційно-медіального центру в АСП; воєводські та повітові офіси цієї системи (офіси спеціальних шкіл та установ, що займаються особами з обмеженими можливостями, а також їх навчанням; місцеві медіа-теки. Складовими елементами даної стратегії у польській системі освіти є її розгортання у вигляді пошуку відповідей на такі питання-проблеми.

Оптимальна модель «Освіта на відстані осіб з обмеженими можливостями, яка створена АСП», а також Європейський проект польської освітньої системи на відстані для осіб з обмеженими можливостями, реалізована ПАС ім. М. Гжегожевської у співпраці з країнами ЄС та міжнародними організаціями (*EPPSEON*). Прийняті позиції будуть основою для опрацювання багатоваріантної та етапної програми роз-

виту цієї освіти, котра вирішує і визначає такі завдання: студенти яких напрямів та спеціалізацій повинні бути охоплені навчанням; які прийняти оптимальні положення та програми навчання, а також дидактичні матеріали для реалізації курсів та післядипломного навчання; яким чином текст та проста комп'ютерна графіка повинна бути збагачена короткими анімаціями та аудіо- і відеовставками, які роблять більш цікавим матеріал, що передається і демонструється; які слід виокремити етапи створення доцільної системи навчання і як реалістично опрацювати обсяги та зміст курсів; які будуть оптимальні методи та форми реалізації процесу навчання осіб з обмеженими можливостями, для того щоб забезпечити зворотний зв'язок між вчителями та студентами; які специфічні засади слід врахувати при плануванні занять та їх реалізації; якими будуть принципи контролю та оцінювання прогресу студентів; як ефективним чином за мультимедійних підходів здійснювати екзамени та заліки; якою мірою можна користуватися підготовленими та вже існуючими напрацюваннями, наприклад WSS-E?

Ця площина має два виміри. Один – це можливість участі науковців та освітян у проведенні та інтенсифікації дій у галузі досліджень та розвитку, зокрема у галузі спеціальної програми у Польщі під назвою «*Приязне інформаційне суспільство*».

Другий – це освітньо-педагогічні методології і кваліфікації, зокрема дидактичні і технологічні. Цей аспект охоплює групу питань, основними серед яких є: нові виклики щодо мультимедійного навчання і освіти на відстані, що стосуються академічних викладачів і вчителів, адміністративного та спеціалізованого персоналу; основний суб'єкт і напрями вдосконалення кваліфікації академічних викладачів і вчителів та адміністративного персоналу, що реалізують мультимедійне навчання і освіту на відстані; підготовка дидактичних матеріалів; основні цілі та зміст мультимедійного вдосконалювання кваліфікацій; здійснення відповідного контролю та оціню-

вання; правовий супровід мультимедійного навчання.

Програмою також визначено технології, що виявляються у прийнятті технічних рішень, що забезпечують послуги з галузі *e-навчання*: як підготувати нову дидактичну інфраструктуру навчального закладу та адаптувати її до «Освіти на відстані»; якими пристроями обладнати навчальний заклад для реалізації проекту; які прийняти оптимальні техніки передавання інформації, що використовуються в освіті на відстані; які технології забезпечать оптимальні умови навчання, з точки зору можливості осіб з обмеженими можливостями? У Польщі є переважно друковані матеріали, аудіо- та відеоматеріали, CD-ROM, Інтернет у реальному часі та асинхронному режимі, відеоконференції, інтерактивне цифрове супутникове телебачення; хто та за допомогою яких інструментів має публікувати матеріали в Інтернеті (едитори мови HTML) та як підготувати до проведення конференцій в Інтернеті; які взяти інструменти для створення мультимедійної програми та такі, що дозволяють здійснювати взаємодію розпорознених освітніх середовищ (освітні аплікації забезпечують синхронну та асинхронну співпрацю); якими фінансовими засобами, призначеними на створення системи освіти на відстані, може розпоряджатися АПС; які прийняти у «Заяві до КБН про фінансування дослідницького проекту» плановані витрати на окремі роки; коли та яким способом відповідні юридичні акти будуть санкціонувати основи цієї освіти. За одностайно зробленою заявою, законодавчою ініціативою щодо однозначного доповнення польського законодавства у сфері можливості проведення «відкритого навчання на відстані», спрямованою до Сенатської комісії науки, освіти та спорту Польщі, звернулися ще на початку липня 2002 року учасники міжнародної конференції «Роль сучасних засобів передавання у подальшому розвитку освіти в галузі вищої освіти» та ін.

Прискіпливий та ретельний аналіз усіх відповідей на етапі підготовки концепції,

як вважають освітяни Польщі, дозволить прийняти оптимальні рішення, а їх реалізація забезпечить очікуваний ефект. Вона буде відповідати загальносвіттовим положенням мультимедійного навчання, освіти на відстані, напрямам перетворень в освіті [5] та навчанні для майбутнього [6].

Аналіз матеріалів, наведених вище, дає можливість зазначити:

Медіа-засоби вперше, зокрема в період становлення інформаційного суспільства та вступу Польщі в Європейський Союз, створюють винятковий шанс і одночасно виклик для «освіти на відстані», у тому числі й для осіб з обмеженими можливостями [6].

Освіта є не тільки модою, але й об'єктивною необхідністю починання багатьох заходів, пов'язаних з новими цивілізаційними викликами (між іншим, створення інформаційного суспільства, глобалізація), суспільно-економічними потребами (ЄС), освітніми викликами (нові шанси) та можливостями медіа-засобів.

Освіта осіб з обмеженими можливостями на відстані має як теоретичний, так і практичний контекст (реалізація конкретних навчальних заходів).

В ініційованих діях слід усвідомлювати існування чисельних викликів, а також фінансових, організаційних, юридичних, кадрових, технічних та інших обмежень.

Інформаційні і мультимедіа технології, у тому числі через освіту дозволяють: проводити публічні дебати на тему європейських шансів зрівноваженого розвитку, зміцнення економіки, зниження рівня безробіття та мінімалізації його наслідків, а також активного конкурування на світових ринках; зменшення технологічної прогалини між населенням США, Японії та Європи; мінімалізацію диспропорцій між країнами ЄС та державами, які в нього вступають; збільшення робочих місць у зв'язку з визначним потенціалом, який є як у нових послугах, так і у сфері виробництва, так і у сфері споживання, у культурній, освітній діяльності, а зокрема у сфері активності, що спрямована на використання вільного часу; прискорене створення «Нової економіки» в Євросоюзі, у тому числі також і в Польщі. Значення цих питань підкреслене у програмних пунктах, на яких повинна зосередити зусилля Європейська комісія [6].

REFERENCES

1. **Goban-Klas T.** Media i komunikowanie masowe / T. Goban-Klas. – Warszawa-Krakow, 2010, PWN. – № 11. – S. 36–53.
2. **Reeves B.** Media i ludzie / Reeves B., Nass C. – Warszawa, 2009, PWN. – № 3. – S. 73–81.
3. **Negroponte N.** Cyfrowe ycie / N. Negroponte. – Warszawa, 2007, KiW. – № 5. – S. 45–57.
4. **Kubiak M.** «Wirtualna edukacja» / M. Kubiak. – nr 6/2011. Zob. tez M. Kubiak. Internet dla nauczycieli. Nauczanie na odlego . – Warszawa, 2007. – MIKOM.
5. **Pachocinski Zob. R.** O wiata XXI wieku. Kierunki przeobra e / Zob. R. Pachocinski. – Warszawa : IBE, 2009. – 234 s.
6. **Borowska A.** Kszta cenie dla przysz o ci / A. Borowska. – Warszawa : Zak, 2004. – 212 s.